

QIYMƏTLİ ƏŞYALARIN DAŞINMASI SİĞORTASININ ƏSAS ŞƏRTLƏRİ

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Bu şərtlər Azərbaycan Respublikasının «Sığorta haqqında» Qanununa və Mülki məcəlləyə uyğun olaraq hazırlanmışdır.

1. SİĞORTA TƏMİNATININ ƏHATƏ DAİRƏSİ

Bu sığorta şərtləri ilə, poçt daşımaları da daxil olmaqla nəqliyyat firmaları vasitəsilə və ya mühafizə altında su, avtomobil, hava və dəmir yolu ilə daşınan qiymətli kağızlar (səhm, istiqraz, çek, şəhadətnamə, bono və s.), təminat məktubu, nəqd pul, (manat və ya valyuta), külçə və digər formada olan əlvan metallar, qiymətli daşlar və zinət əşyaları sığorta müqaviləsində göstərilən müddətdə və ya daşınan zaman dəyə biləcək ziyan və zərərlərə sığorta şəhadətnaməsində göstərilən şərtlər və aşağıdakı istisnalar daxilində təminat verilir.

2. ƏLAVƏ SİĞORTA MÜQAVİLƏSİ BAĞLAMAQLA SİĞORTA TƏMİNATINA DAXİL OLAN ZİYAN VƏ ZƏRƏRLƏR

2.1. Aşağıdakı hadisələrin səbəb olduğu ziyan, zərər və xərclərə, yalnız ayrıca olaraq razılaşdırılmış şərtlə təminat verilir:

2.1.1. Tətilçilərin, sahibkar tərəfindən bağlanmış müəssisə işçilərinin etiraz nümayişləri və ya tətil, qarışıqlıq və ya xalq hərəkətlərində iştirak edən şəxslərin hərəkətləri;

2.1.2. Tətil, müəssisənin sahibkar tərəfindən bağlanması (lokaut), qarışıqlıq və ya xalq hərəkətləri;

2.1.3. Terroristlərin və ya siyasi məqsədlər güdən şəxslərin hərəkətləri;

2.2. Aşağıda göstərilənlər, ancaq sığorta şəhadətnaməsində xüsusi şərtlər göstərilməsi yolu ilə sığorta təminatına daxil edilə bilər:

2.2.1. Məzənnə və ya birja qiymət fərqləri;

2.2.2. Səhm və istiqrazların faiz/gəlir payı və s. kuponları;

2.2.3. Nəqliyyat, sığorta və bank komissiyon xərcləri;

2.2.4. Gömrük vergiləri və digər rəsmi xərclər;

2.2.5. Sığorta dəyərinin 10%-dən çox olmaması şərtlə, gözlənilən gəlir.

2.3. Başqa cür razılaşma yoxdursa, hadisənin başvermə səbəbindən asılı olmayaraq aşağıdakı hallar nəticəsində meydana gələn ziyan, zərər və xərclərə təminat verilmir:

2.3.1. Mühəribə, vətəndaş mühəribəsi, iğtişaş, qiyam, üsyan və bunların nəticəsində baş verən daxili qarışıqlıq,

2.3.2. Zəbtetmə, müsadirə, həbs, qadağa və ya əlindən alınma (qarət istisna olmaqla), onların nəticələri və ya onlara təşəbbüs;

2.3.3. Unudulub qalmış minalar, mərmilər, bombalar və digər hərbi sursatlarla toqquşmanın nəticəsi;

3. SİĞORTA TƏ`MİNATINA DAXİL EDİLMƏYƏN HALLAR

Aşağıdakı hallar nəticəsində baş verən ziyan, zərər və ya xərclərə sığorta tə`minatı verilmir:

- 3.1. Qadağan edilmiş və ya gizli ticarət (qaçaqmalçılıq);
- 3.2. Sığortalının və ya onun işçilərinin qəsd hərəkətləri, etimattan sui-istifadəsi və ya kobud səhvləri;
- 3.3. Sığortalanmış əmlakda gözlə ayırd eləmək mümkün olmayan çatışmamazlıqlar və qüsurlar;
- 3.4. Sığorta edilmiş əmlakın lazımi qaydada qablaşdırılmaması;
- 3.5. Gecikmələr və müəyyən edilmiş daşıma müddətindən artıq gözləmələr;
- 3.6. Bu şərtlərin 2.2. bəndində göstərilənlər istisna olmaqla, nəticə ilə əlaqədar bütün növ zərərlər;
- 3.7. Daşınacaq qiymətli əşyanın miqdarı, dəyəri, alıcının ünvanı və bu kimi digər məlumatların sığortaçıya, nəqliyyat firmasına və ya poçt idarəsinə yarımçıq və ya səhv bildirilməsi;
- 3.8. Müvafiq idarələrin və ya daşıyıcının tə`limatına və ya irəli sürdüyü şərtlərə əməl edilməməsi;
- 3.9. Qanunvericiliyə əsasən e`tibarsız sayılan saxta sənəd və tə`minat məktubları.

4. SİĞORTA TƏ`MİNATININ BAŞLANMASI VƏ SONA ÇATMASI.

4.1. Sığorta tə`minatı, qiymətli əşyaların daşınma üçün nəqliyyat firmasının səlahiyyətli nümayəndəsinə, mühafizə altında həyata keçirilən daşımalarda işə, mühafizəni tə`min edəcək şəxsə təhvil verilməsi ilə başlayır.

Sığorta tə`minatının başlaması üçün qiymətli kağızların, nəqliyyat firmasının səlahiyyətli nümayəndəsinə və ya mühafizəni tə`min edəcək şəxsə öhdəlik və ya təhvil-təslim qəbzi ilə təhvil verilməsi zəruridir.

4.2. Sığorta tə`minatı, qiymətli əşyaların son tə`yinat məntəqəsində alıcıya və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsinə (əlaqədar işçisinə) təhvil verildiyi zaman sona çatmış hesab olunur. Təhvil vermə vaxtının uzandığı hallarda, tə`minat müddəti qiymətli əşyaların son tə`yinat məntəqəsinə çatdırıldığı tarixdən hesablanmaqla üçüncü günün sonuna qədər davam edir.

4.3. Göndərilən qiymətli əşyaların hər hansı bir səbəbdən alıcıya təhvil verilə bilməməsi və ya alıcının həmin mallardan imtina etdiyi hallarda, sığorta təminatının müddəti razılaşdırılmış əlavə sığorta haqqının ödənilməsi şərtlə, həmin qiymətli əşyaların sığorta etdirənə geri qaytarılmasına qədər davam etdirilə bilər.

5. SİĞORTA MƏBLƏĞİ VƏ SİĞORTA DƏYƏRİ

5.1. Sığorta məbləğinin sığorta dəyərinə bərabər olması əsasdır. Sığorta etdirənin daşınacaq qiymətli əşyaların nəqliyyat firmasına bildirdiyi məbləği bütövlükdə sığorta etdirməsi zəruridir.

5.2. Birja əməliyyatları üçün qiymətli əşyaların sığorta dəyəri sığortanın qüvvəyə mindiyi gün üçün və ya həmin ərazidə və ya ən yaxın ərazidəki birja kurs dəyəridir.

5.3. Digər sənəd və qiymətli əşyaların sığorta dəyəri sığorta müqaviləsinin bağlandığı ərazidə sığortanın hüquqi qüvvəyə mindiyi gün üçün müəyyən edilən kurs dəyəridir.

5.4. Sığorta məbləğinin sığorta dəyərindən artıq olan hissəsi e»tibarsız sayılır. Sığorta məbləği, sığorta dəyərindən az olarsa, sığorta ödənişi, sığorta məbləği ilə sığorta dəyəri arasındakı nisbətə uyğun olaraq ödənilir.

6. FRANŞIZA (SİĞORTA ÖDƏNİŞİNDƏN QİSMƏN AZAD OLMA ŞƏRTİ)

Tərəflər arasında başqa bir şərt nəzərdə tutulmazsa, ödəniş franşıza tətbiq edilmədən ödənilir. Franşıza nəzərdə tutularsa, onun növü, məbləği və tətbiq edilmə qaydaları xüsusi şərtlə müəyyən edilir.

7. SİĞORTA HAQQININ ÖDƏNİLMƏSİ

Sığortaçının məs»uliyyəti sığorta müqaviləsi imzalandığı andan başlayır. Sığorta haqqı, başqa bir şərt nəzərdə tutulmazsa, sığorta şəhadətnaməsi tərtib edilməmiş olsa da müqavilə imzalandığı zaman ödənilir.

8. RİSKİN MAHİYYƏTİNİN DƏYİŞMƏSİ VƏ YA BAŞ VERMƏ EHTİMALININ ARTMASI.

8.1. Sığorta tə»minatı, daşımanın sığorta müqaviləsində göstərilən formada və marşrut üzrə həyata keçirilməsi şərti ilə e»tibarlıdır.

8.2. Sığorta etdirən, riskin mahiyyətinin dəyişməsinə və ya hadisənin baş vermə ehtimalının artmasına səbəb ola biləcək hər hansı bir vəziyyətin mövcudluğunu öyrənən kimi, dərhal bu haqda sığortaçıya mə»lumat verilməsinə görə məs»uliyyət daşıyır.

8.3. Bu mə»lumat vermə öhdəliyinin sığorta etdirən tərəfindən yerinə yetirilmədiyi hallarda, sığortaçı ödəniş vermək məs»uliyyətindən azad olur.

Bu zaman aşağıdakı hallar istisna edilir:

- riskin mahiyyətinin dəyişməsi və ya hadisənin baş vermə ehtimalının artması sığorta etdirənin iradəsi xaricində baş verdikdə;
- mə»lumat verilməməsinin bilərəkdən edilmədiyi və ya kobud səhvlə əlaqədar olmadığı, eləcə də riskin mahiyyəti dəyişməsəydi də, hadisənin baş verəcəyinin təsdiqləndiyi hallarda.

8.4. Sığortaçının, riskin baş vermə ehtimalının artması ilə əlaqədar əlavə sığorta haqqı almaq hüququ var.

ZƏRƏR VƏ ÖDƏNİŞ

9. SİĞORTA HADİSƏSİ BAŞ VERƏN ZAMAN SİĞORTA ETDİRƏNİN VƏZİFƏLƏRİ

9.1. Sığorta etdirən hadisənin baş verdiyini öyrənən kimi vəziyyəti dərhal sığortaçıya bildirməlidir. Hadisənin baş verməsinin vaxtında sığortaçıya

bildirilmədiyinə görə artan zərərin məbləği veriləcək ümumi ödəniş məbləğindən çıxıla bilər.

9.2. Sığorta hadisəsi baş verdikdən sonra sığorta etdirən, istər sığorta etdirilmiş qiymətli əşyaları xilas etmək, istərsə də zərərin məbləğini azaltmaq

üçün lazımi tədbirlər görməyə görə məs»uliyyət daşıyır. Eyni zamanda, sığorta etdirən mümkün olduğu hallarda lazımi tədbirlər görmək üçün mütləq sığortaçı ilə məsləhətləşməlidir.

9.3. Sığorta etdirən, lazım olduqda bu sahədə sığortaçı ilə əməkdaşlıq etməli, lazımi tədbirlərin həyata keçirilməsinə köməklik göstərməli və lazım olan sənəd və mə»lumatları sığortaçıya verməlidir. Bundan başqa, sığorta etdirən, daşıyıcı firma və ya təqsirkar olan digər üçüncü şəxslər tərəfindən dəymiş zərərin ödənilməsi hüququnun qorunması üçün vaxtında lazımi tədbirlər görməli və zəruri tədbirlərin yerinə yetirildiyi zaman sığortaçı ilə əməkdaşlıq etməlidir.

9.4. Sığorta etdirən bütün növ qiymətli kağızların zədələnməsi zamanı onların ləğv edilməsi və ya qüvvədən düşməsi üçün bütün lazımlı tapşırıqları dərhal verməyə və bu əməliyyatlarla bağlı bütün mə»lumat və sənədləri sığortaçıya bildirməyə borcludur.

9.5. Yuxarıda göstərilən işlərlə əlaqədar çəkilən xərclər, qabaqcadan sığortaçının razılığının alınması şərti ilə sığortaçı tərəfindən ödənilir.

9.6. Sığorta etdirən bu maddədə göstərilən vəzifələrini yerinə yetirməsə və bunun da nəticəsində zərərin məbləği artarsa, həmin məbləğ sığortaçının verəcəyi ödənişin məbləğindən çıxılır.

10. ZƏRƏRİN MÜƏYYƏN EDİLMƏSİ

Hadisə baş verən zaman dəymiş zərərin məbləğinin sığortaçı tərəfindən ödənilməsi aşağıdakı qaydada həyata keçirilir:

10.1. Ləğv edilməsi və təzələnməsi mümkün olan qiymətli kağızlarla əlaqədar, bu şərtlərin 6-cı bəndinin şərtlərinə əməl olunmaqla, yalnız yenidən nəşr edilmək üçün çəkilən xərclər ödənilir;

10.2. Ləğv edilməsi və təzələnməsi qeyri-mümkün olan qiymətli kağızlarla əlaqədar verilən sığorta ödənişi sığorta məbləği ilə məhdudlaşır;

10.3. Sığortaçı, zərəri həmin əşyanın tam əynisini vermək yolu ilə də ödəmək hüququna malikdir.

11. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİ

Sığorta müqaviləsindən irəli gələn ödəniş borcunun sığortaçı tərəfindən ödənilməsi üçün sığorta etdirənin aşağıdakı sənədləri təqdim etməsi zəruridir:

1. Müvafiq idarələrin və ya nəqliyyat firmasının hadisə ilə əlaqədar aktı;
2. Sığorta etdirilmiş əşyaların göndərilmə və ya təhvil verilmə sənədləri;
3. Mənfəət münasibətlərini göstərən sənədlər;
4. Zərərin həcmi və məbləği göstərilməklə sığortalının ödəniş tələbnaməsi;
5. Sığorta hadisəsinin mahiyyəti ilə əlaqədar olan digər sənədlər;

12. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ XİTAM VERİLDİKDƏ SİĞORTA HAQQININ HESABLANMASI

Bu şərtlərdə nəzərdə tutulmayan digər hallarda sığorta etdirənin və ya sığortaçının təşəbbüsü ilə sığorta müqaviləsinə xitam verilə bilər.

Sığorta müqaviləsinə sığorta etdirənin təşəbbüsü ilə xitam verilərsə, müqaviləyə xitam verilən vaxta qədər keçən müddətin sığorta haqqı qısa müddət hesabına görə hesablanır və artıq qalan məbləğ (əgər qalarsa), sığortaçının bu müqavilə ilə əlaqədar çəkdiyi xərcləri çıxmaqla sığorta etdirənə qaytarılır.

Sığorta müqaviləsinə sığortaçının təşəbbüsü ilə xitam verilərsə, müqaviləyə xitam verilən vaxta qədər keçən müddətin sığorta haqqı gün hesabına görə hesablanır və artıq qalan məbləğ (əgər qalarsa), sığortaçının bu müqavilə ilə əlaqədar çəkdiyi xərcləri çıxmaqla sığorta etdirənə qaytarılır.

DİGƏR MÜDDƏALAR

13. HÜQUQUN VERİLMƏSİ

13.1. Sığorta ödənişi verildikdən sonra sığorta etdirənin üçüncü şəxslərə qarşı iddia hüququ sığortaçıya keçir;

13.2. Sığorta etdirən, sığortaçının tələbinə əsasən bu barədə sənədlərə müvafiq qeyd etməlidir;

13.3. Bu şərtlər əsasında sığorta etdirənin hüquqlarına sahib olmaq, ödənilmiş olan sığorta məbləği ilə məhdudlaşır.

14. XOŞ MƏRAMLILIQ ÖHDƏLİYİ

14.1. Tərəflər sığorta müqaviləsi imzalandığı və hüquqi qüvvədə olduğu müddət ərzində xoş məramlılıq prinsipinə əməl etməlidirlər.

14.2. Sığorta etdirən, marşrutun seçildiyi və daşıma müddətinin müəyyən edildiyi zaman, nəqliyyat firmasının və ya mühafizəçi şəxslərin seçilməsində diqqətli və ehtiyatlı bir mal sahibi kimi hərəkət etməlidir.

14.3. Göndərilən qiymətli əşyalarla əlaqədar alıcıya qabaqcadan mə»lumat verilməli, mallar müəyyən edilmiş müddət ərzində təhvil verilmədikdə isə, alıcı dərhal bu haqda satıcıya mə»lumat verməlidir.

14.4. Qiymətli əşyaların son tə»yinat məntəqəsinə müəyyən edilmiş müddət ərzində çatdırılmadığı hallarda, sığorta etdirən, nəqliyyat firmasına mə»lumat verərək lazımi tədbirlərin həyata keçirilməsini tə»min etməyə və vəziyyətin sığortaçıya bildirilməsinə görə məs»uliyyət daşıyır.

14.5. Sığorta etdirən və yaxud sığorta müqaviləsini imzalamaq üçün onun tərəfindən təyin edilən şəxslər, müqavilənin əsasını təşkil edən və onlara bəlli olan bütün mə»lumatları, sığorta müqaviləsi imzalanmamışdan əvvəl sığortaçıya bildirməyə görə məs»uliyyət daşıyırlar. Bu şərtə əməl edilməməsi xoş məramlılıq prinsipinin pozulması kimi qəbul olunur. Sığorta etdirən və yaxud sığorta müqaviləsini imzalamaq üçün onun tərəfindən təyin edilən şəxslər, özlərinin normal fəaliyyətləri əsnasında bilməli olduqları bütün mə»lumatları bilmiş hesab edirlər. Müqavilənin imzalanıb imzalanmaması və ya şərtlərin dəqiqləşdirilməsi üçün qəbul olunacaq qərara tə»sir edən bütün amillər, riskin qiymətləndirilməsi

baxımından əhəmiyyət daşıdıqlarına görə müqavilənin əsasını təşkil edən amillərdən hesab edilir və bu hallar «Sığorta haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununun müddəaları ilə tənzimlənir.

15. MƏLUMAT VƏ XƏBƏRDARLIQLAR

15.1. Sığorta etdirənin məlumat və xəbərdarlıqları, sığortaçıya və ya sığorta müqaviləsinin imzalanmasına vasitəçilik edən agentliyə, sifarişli məktub vasitəsilə bildirilir.

15.2. Sığortaçının məlumat və xəbərdarlıqları sığorta etdirənin sığorta şəhadətnaməsində göstərilən ünvanına, bu ünvan dəyişmişsə, sığortaçıya və ya sığorta müqaviləsinin imzalanmasına vasitəçilik edən agentliyə bildirilən son ünvana eyni formada çatdırılır.

15.3. Tərəflərə, imza etdirmək şərti ilə, şəxsən təqdim olunan məktublar və yaxud teleqraf, teleks və ya faksla bildirilən xəbərdarlıq və məlumatlar da sifarişli məktub vasitəsilə bildirilən xəbərdarlıq və məlumatlar səviyyəsində hüquqi qüvvəyə malikdir.

16. KOMMERSİYA VƏ İŞ SİRLƏRİNİN QORUNMASI

Sığortaçı və ya onun səlahiyyətli nümayəndələri bu müqavilənin bağlanması ilə əlaqədar sığorta etdirənə aid öyrəndikləri bütün kommersiya və iş sirrlərinin gizli saxlanmaması nəticəsində sığorta etdirənə dəyəcək zərərə görə məsuliyyət daşıyırlar.

17. MƏHKƏMƏ AİDİYYATI VƏ İDDİA MÜDDƏTİ

Bu sığorta müqaviləsi ilə əlaqədar bütün fikir ayrılıqları, sığortaçının yerləşdiyi ərazidə bu işə səlahiyyəti olan yerli məhkəmələr tərəfindən, Azərbaycan Respublikası qanunlarına uyğun olaraq həll edilir.

18. MÜDDƏT

Sığorta müqaviləsi ilə əlaqədar bütün tələblər, Müştərək Qəza fədakarlığı payları istisna olmaqla, malın son təyinat məntəqəsinə çatdırılmasından etibarən iki il ərzində həll olunmazsa, vaxtı keçmiş hesab olunur. Bu müddət Müştərək Qəza fədakarlığı payları üçün bir ildir və dispaşanın hazırlanma tarixindən hesablanır.

19. XÜSUSİ ŞƏRTLƏR

Tərəflərin qarşılıqlı razılığına əsasən bu əsas şərtlərə, əlavə ediləcək xüsusi şərtlər (klozlar) hüquqi baxımdan əsas şərtlərdən üstün hesab edilir.